

LETNO
SPOROČILO

očitne glavne šole

IPAVSKE

1867.

V Ljubljani.

Natisnil J. R. Milic. — Založila ipavska glavna šola.

Kakor neobdelana zemlja le plevel in osat in trnje rodi, in stoječa
voda le gnjile soparje in žabe in mrčes zaplodi, tako zarodi
tudi lenoba le grehe in hudobije.

Anton Janežič.

Sostavi naj se popolni dnevni red, po katerem naj bi se na tanko ravnal vsaki učitelj, da bi v cerkveni in državni zadevi izvrstno zadostoval svojemu poklicu!

(Drugo vprašanje letanjih učiteljskih zborov.)

Spisal **S. Hiti**, učitelj na Slapu, in govoril v občem učiteljskem zboru v Ipavi, dné 25. Julija 1867.

Imeniten je učiteljski stan in važne so njegove dolžnosti. Učitelj je izobraževalec naroda; njegov poklic je: iz nježne mladine cerkvi odgojevati pobožne kristjane, — umne, modre podložnike pa izobraževati državi. Al — kakor imeniten je poklic, ravno tako težavna je naloga. Učitelj mora se zelo truditi in prizadevati, če hoče dolžnosti svoje ročno in zdatno spolnovati; — on tedaj ne zanemarja zlatega časa, ampak ga vedno prav rabi, in da se to lažje zgodi, si napravi dnevni red, od kterega lahkomišljeno ne odstopa, in kterega načrtati nam je naloga.

V nočni tihoti vse počiva, ter okrepcuje v sladkem spanju svoje utrujene moči za delo prihodnjega dné. Komaj pa začne svitati, se že vsa narava oživljuje, in — preden zlato solnce izza gor priplava, že skakljajo in žvrgolé ptičice, ter razveseljujejo na polju pridnega kmetiča, — pastirčka pa pri ljubeznjivi živinici na paši.

Tudi učitelj naj počiva, tudi njemu naj sladko spanje okrepcuje izdelane duševne in telesne moči, da bo drugi dan sposoben, pripraven za delo na šolskem polju.

Po izgledu skrbnega kmetovavca tudi marljivi učitelj zgodaj ustaja, ne zanemarja zlatega časa — spominja se resničnega pregovora: „Rana ura, zlata ura“.

Kot pobožni kristjan svoje misli pred vsim drugim povzdigne k Tistemu, ki mu je v njegovem stanu naj viša, nedosegljiva predpoda, kateri sam le — njegovemu trudu vspeh in blagoslov deli, in v

nježnem vrtiču rast daje. Njemu tedaj se v pobožni molitvi zahvaljuje za zdravo ohranjenje in novo moč, ter ga prosi potrebnega blagoslova za delo, ki ga ima danes izpeljevati in zvršiti.

Po končani molitvi prve jutrnje ure obrača v svoje lastno izobraževanje. Glava je lahka, še je ne težijo skrbi, duh je miren in zbran; toraj naj pripravi in naj zmožniši za svojo omiko.

Učitelj vzame knjigo, ki mu jo je včeraj učiteljska bukvarnica kaj rada posodila, jo pazno prebira, in kar dobrega, koristnega najde, začrta v svoj zapisnik, kateri je tako uravnan, da ima slehern predmet svoj prostor in da takó urno najde, kadar česa v pojasnenje kake reči potrebuje. Ko se je to zgodilo, nastopi čas, nabirati hrane duševno lačni mladini. Urno se toraj pripravlja, da bi po didaktičnih pravilih resnično vspešno podučeval. Skrben učitelj premišljuje, kaj in kako bode učil, — ktere izgleda bode v pojasnovanje in poočitovanje porabiti mogel, kako bo novo na že znano tvarino navezoval in tako dobro podlago si napravljaj. Pripravlja se pa toliko časa pred podukom, kolikor ga potrebuje, da bo vse predmetine odlomke šolskemu času odločene dobro pretehtal. Kjer je pa šolsko podučevanje zavolj posebnih okolišin, na ktere moder učitelj vedno ozir ima, tako vredjeno, da mu le ena ura med dopoldanskim in popoldanskim podukom v duševni počitek in telesno pokrepčevanje ostaja, tam popoldansko z dopoldanskim pripravljaj njem zveže in toraj toliko več jutrnjega časa v to obrača.

Še bolj na tanko, koliko časa da ima na pripravljanje obračati, mu pa „Učiteljski Tovarš“ v devetem listu prvega tečaja tako le pové: „Nekdo je vrlega učitelja vprašal, koliko ur on vsaki teden za učenje porabi? „Štérdeset“, odgovori učitelj; „kajti, dvajset jih potrebujem za podučevanje, in ravno toliko za pripravljanje“. — Je tudi to vse končano in prihajajo morebiti otroci že v šolo, se spodobno opravi, gré v učilnico, da mladino v miru ohrani, da marsikteri napaki v okom pride in da tudi mladina raje in o pravem času v šolo prihaja. Med naukom skrbi, da so otroci mirni in pazni, in kjer dva razreda ob enem podučuje, vsakemu primerno delo odkaže, da se čas nepridoma ne trati. Po dopoldanski šoli se po okolišinah, kakor je bilo rečeno, ali zopet pripravlja, ali pa, če se je to že zjutraj zgodilo, se razvedruje z ubranim glasovirom, s kratkočasnim berilom; telo si pa z zmernim kosilicem pokrepča. Ko je tudi to pri koncu, se zvon zopet oglasi, ki vabi vljudno njega in mladino k popoldanskemu nauku.

Učitelj urno napravljen gré v učilnico in dela zopet neutrudljivo in ves vnet za blagor mu izročeni otročičev.

Po preteklih šolskih urah pazno premišljuje, kako je danes podučeval; kako bi bil to ali uno stvarino morebiti bolje uravnal in razlagal, da se vé v prihodnje ogibati najdenih napak, in da se tako v djanskem podučevanju in obnašanju bolj in bolj vadi in utrjuje, ter si zapiše vse to zopet v zapisnik.

Da pa tudi svojemu zdravju ne škoduje, se potem, ako je vreme ugodno in mu drugi tehtni zadržki ne branijo, sprehaja pod milim nebom poleg travnikov in polja. Tū opazuje in premišljuje, kar doma v „Umnem kmetovanju“ bere; — in tako šetaje spomni se tudi svoje drevesnice, ktero slehru dan obiše. Tje pridši premišljuje, kako bo „sadjorejca“ bolj odrašenim učencem umevno in miéno razlagal, da tako nobenega časa ne zamudi. V času obiše tudi kakega svojih šolskih tovaršev, da se o kaki zadevi posvetujeta in eden drugemu v težavnem delovanju srčnost dajeta. — Kadar se pa zmračí, ga že čakajo navadni pevci, vsede se tedaj k glasoviru, ter jih podučuje in vadi v cerkvenem petju. Po petju se telesno pokrepča s svojo družinico, se po končani večerici še nekoliko prijazno in spodbudno pogovarja, ali kako zahvalno večernico zapoje. Kmaló pa ga začne zaspanec opominjati: kajti dolg in velik je bil trud éz dan; toraj poklekne z družinico kakor zjutraj, pred Gospodovo podobo, se mu zahvaljuje za dano moč in potrpljenje, ga prosi odpušanja storjenih pregreškov in izročí sebe, svojo družinico, šolsko čedico in vse svoje prijatelje v varstvo naj Višjega in svetih angeljev božjih.

Tako pride in gré dan za dnevom v življenju zvestega učitelja. Niso sicer vsi enako veseli, mnogo jih je tudi z grenkobo in žalostjo napolnjenih; al — ker je z Bogom sklenjen, ga to ne moti in mu dušnega miru stanovitno ne kali. Ko pa pride zadnji dan življenja, se spomni vsega veselja, ki ga je vžival pri blagi mladini, se spomni obilnega blagoslova, s katerim ga je nebeški Oče podpiral. Prošnja: Vzemi me k sebi, moj Zveličar! mu zastane v ustih in — mirno se ločí duša ter se povzdigne k Tistemu, ki pravi: „Prav, dobri in zvesti hlapec! ker si bil v malem zvest, te bom éz veliko postavil; pojdi v veselje svojega gospoda“.

Šolska oznanila.

Predniki in učitelji:

Juri Zavašnik, šolski višji ogleda, vitez Franc-Jožefovega reda, korar, knezoškofijski konzistorni svetovalec i. t. d.

Peter Hitzinger, šolski okrajni ogleda, dekan, farman v Postojni, častni konzistorni svetovalec, ud c. k. kmetijskega in zgodovinskega društva na Kranjskem, častni ud c. k. zgodovinskega društva na Koroškem i. t. d.

Anton Deperiz, šolski oskrbnik, lekarnik in posestnik.

Luka Hiti, vodja, katehet in kuratbeneficiat, je učil kršanski nauk, zgodbe sv. pisma, evangeli, sl. in nemško berilo v 3. razredu, 20 ur na teden.

Janez E. Tomažić, duh. pomočnik, je učil kršanski nauk v popoldanski nedeljski dekliški šoli 1 uro in $\frac{1}{2}$.

Jožef Barle, prvi učitelj, je učil razum krasopisa in risarije vse predmete v 4. razr., nemšino v 3. razr. vsakdanje šole, kmetijstvo v dopoldanskem in kršanski nauk v popoldanskem deškem oddelku nedeljske šole, 26 ur na teden.

Blaž Ambrožić, drugi učitelj, je učil vse predmete v 2. in številjenje v 3. razredu vsakdanje šole, gospodinstvo v dopoldanskem dekliškem oddelku nedeljske šole, $23\frac{1}{2}$ ur na teden.

Janez Goršić, tretji učitelj, je učil vse predmete v 1. razr., krasopis v 3., krasopis in risarijo v 4. razr., petje v 2., 3., 4. razr. vsakdanje šole, $24\frac{1}{2}$ ur na teden.

Opomba. G. J. Barle je tudi še učencem 3. in 4. razr. vsak četrtek eno uro razlagal „sadjorejca“. Ravno ta g. učitelj je na svojem prostorčku, ki ga ima za svoj prid na šolskem vrtiču, napravil že majhno drevesnico, da zamore djansko podučevati in tako veselje do sadjoreje v otrocih ložeje buditi. — Nadjamo se, da nam bo slavna srenja kmalo kaki večji prostor v ta važni namen poskrbela in odločila.

Pregled

posmnih nauk, ur na teden in število učencev in učenk:

Nauki	Razredi				Nedeljska šola		Ure v kup
	I.	II.	III.	IV.	učen- cev	učenk	
1. Kršanski nauk	3	3	3	5	1 1/2	1 1/2	17
2. Slovensina prvega polleta	10	3	3	2	—	—	18
3. Nemšina drugega polleta	10	7	10	10	—	—	37
4. Številjenje	3	3	3	3	—	—	12
5. Krasopis	4	6	3	1	—	—	14
6. Risarija	—	—	—	1	—	—	1
7. Petje	—	2 1/2			—	—	2 1/2
8. Kmetijstvo (sadjoreja) . .	—	—	1	—	1 1/2	—	2 1/2
9. Gospodinstvo	—	—	—	—	—	1 1/2	1 1/2
Skupaj	20	24 1/2	25 1/2	25 1/2	2	3	105 1/3
Število šolske mladine . .	138	84	59	33	63	52	429

Iz šolskega dnevnika.

Šolsko leto se je začelo 3. novembra 1866 s slovesno sv. maso v farni cerkvi. — 4. oktobra, na imendan in 18. avgusta, rojstnega dne Njih Velicajstva, našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I., so bili učenci s šolsko mladino vred pri slovesnih velikih svetih mašah.

Očitne preskušnje prvega polleta so bile 26. in 27. marcija.

Učenci, učenci in učenke so bili pri vsih procesijah med letom, pri katerih je šolska mladina z ubranim petjem povelečevala slavo Gospodovo.

28. aprila — belo nedeljo — je šolska mladina slovesno obhajala prvo sv. Obhajilo; — 21. junija pa praznik sv. Alojzija, svojega pomočnika.

Razun pozimskega časa je bila šolska mladina vsak dan ob 8. uri pri sv. maši in potem bil je poduk od 1/2 9. — 1/2 11. dopoldan in od 2. — 4. popoldan. Tudi je po predpisu prejela zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa.

Očitna šolska spraševanja so bila v drugi polovici šolskega leta 29. in 30. avgusta; 31. avgusta pa je bila slovesna zahvalnica v farni cerkvi.

Napredek šolske mladine.

Četrty razred.

Obdarovani so bili:

Sček Andrej iz Gradiša.
Buković France iz Gradiša.
Lekan Alojzij iz Ipave.

Pohvaljeni so bili:

Dušnik Jožef iz Ipave.
Raspor Jožef iz Vrhpolja.

Cotić Marija iz Ipave.
Grahar Klementina iz Ipave.
Petrić Katarina iz Ipave.

Dobro so se učili:

Dekleva Jožef iz Ipave.
Dolenc Gustav iz Ipave.
Grabrijan Nande iz Ipave.
Kodelja France iz Ipave.
Lovrenčić Matija iz Vrhpolja.

Planine Jakob iz Gradiša.
Sandri Anton iz Ipave.
Semić Alojzij iz Ipave.
Smolik Alojzij iz Ipave.

Biber Marija iz Ipave.
Mahorčić Helena iz Ipave.
Rodman Marija iz Ipave.
Žvokelj Jozefa iz Ipave.

Slabejše se jih je učilo: 5,
vrstjenih ni bilo: 7.

Število vsih v 4. razredu: 33.

Tretji razred.

Obdarovani so bili:

Hiti Matija iz Zamostca pri Sodršci.
Božić Jožef iz Podrage.
Rehar Martin iz Ipave.

Zorè Helena iz Ipave.
Zupanc Flora iz Krškega (Gurkfeld).

Pohvaljeni so bili:

Majer Viljem iz Planine.

Kobal Joana iz Ipave.
Mihelčić Marija iz Ipave.
Repić Franca iz Vrhpolja.

Dobro so se učili:

Erjančić France iz Ipave.

Godina France iz Ipave.
Markić France iz Ipave.
Pegan Jernej iz Ipave.
Rajtar Jožef iz Ipave.
Sček Jožef iz Ipave.
Skapin France iz Ipave.
Uršić France iz Vrhpolja.
Zupanc Viljem iz Krškega (Gurkfeld).

Andlovic Joana iz Gradiša.
 Pavlin Marija iz Ipave.
 Petrić Marija iz Ipave, št. 119.
 Petrić Marija iz Ipave, št. 189.

Premrl Marija iz Dupelj.
 Ruš Joana iz Ipave.

Slabejše se jih je učilo: 16,
 vvrstjenih ni bilo: 19.

Število vsih v 3. razredu: 59.

Drugi razred.

Obdarovani so bili:

Dolenc Janez iz Goč.
 Petrovčić Janez iz Senobora.
 Petrić Janez iz Budanj.
 Frjancić Matija iz Budanj.

Pohvaljeni so bili:

Hrovatin Aleksander iz Dupelj.
 Lovrenčić Andrej iz Gradiša.
 Lovrenčić Matevž iz Vrhpolja.
 Majer Nande iz Ipave.
 Poniž Štefan iz Ipave.
 Škrl Martin iz Vrhpolja.

Gliha Karolina iz Ipave.
 Kodeljja Marija iz Zemona.
 Lekan Marija iz Ipave.
 Petrić Joana iz Gradiša.
 Prelec Alojzija iz Ipave.
 Semenčić Marija iz Ipave.

Dobro so se učili:

Andlovic Janez iz Ipave.
 Bizjak Alojz iz Ipave.
 Bizjak Janez iz Ipave.
 Čurek Andrej iz Ipave.
 Duren Janez iz Gradiša.
 Frjancić Anton iz Gradiša.
 Frjancić Jožef iz Dupelj.
 Kete Jožef iz Ipave.
 Kobal Matija iz Ipave.
 Lovrenčić Marko iz Vrhpolja.
 Lovrenčić Matija iz Vrhpolja.
 Malik Matija iz Gradiša.

Mihelčić Matija iz Ipave.
 Pegan Viktor iz Ipave.
 Petrovčić Janez iz Ipave.
 Planinc Edmund iz Ipave.
 Planinc Matija iz Gradiša.
 Raspor Anton iz Vrhpolja.
 Repić Jožef iz Vrhpolja.
 Škrl Anton iz Ipave.
 Žgave Janez iz Ipave.
 Žgur Janez iz Gradiša.

Ambrozić Jozefa iz Vrhpolja.
 Gliha Vincencija iz Ipave.
 Kodeljja Jozefa iz Dupelj.
 Kodeljja Vincencija iz Dupelj.
 Kobal Joana iz Vrhpolja.
 Kobal Franca iz Vrhpolja.
 Kobal Jozefa iz Ipave.
 Mahorčić Franca iz Ipave.
 Rodman Franca iz Ipave.
 Rupnik Jozefa iz Zemona.
 Skapin Marija iz Ipave.
 Šmuc Matilda iz Ipave.

Slabejše se jih je učilo: 18,
 vvrstjenih ni bilo: 16.

Število vsih v 2. razredu: 84.

Prvi razred.

Obdarovani so bili:

Čuk Janez iz Vrhpolja.
 Lovrenčič Alojzij iz Vrhpolja.
 Majer Karol iz Ipave.

Premrl Joana iz Vrhpolja.

Pohvaljeni so bili:

Bizjak Peter iz Vrhpolja.
 Furlan France iz Ipave.
 Janežič Matija iz Ipave.
 Grabrijan Henrik iz Ipave.
 Pavlin Anton iz Ipave.
 Poniž France iz Ipave.
 Ronga Janez iz Ipave.
 Škvarc Matija iz Vrhpolja.
 Tomažič Jožef iz Vrhpolja.
 Žgave Janez iz Ipave, št. 198.

Frjančič Marija iz Vrhpolja.
 Hrovatin Franca iz Ipave.
 Rušt Ana iz Zemona.
 Smolik Emilija iz Ipave.
 Smuc Franca iz Vrhpolja.

Dobro so se učili:

Čuk France iz Ipave.
 Frjančič Janez iz Dupelj.
 Jamšek France iz Gradiša.
 Lovrenčič Jožef iz Gradiša.
 Lovrenčič Andrej iz Vrhpolja.
 Petrič Janez iz Ipave.
 Primčič Friderik iz Ipave.
 Štima Marko iz Vrhpolja.
 Tomažič Janez iz Ipave.
 Trošt France iz Ipave.

Ursič Marko iz Vrhpolja.
 Živic Štefan iz Ipave.

Andlovic Franca iz Gradiša.
 Bajic Marjana iz Vrhpolja.
 Batjel Jozefa iz Ipave.
 Bezeg Marija iz Ipave.
 Bizjak Jozefa iz Ipave.
 Cotič Joana iz Ipave.
 Curek Marija iz Vrhpolja.
 Curek Marija iz Gradiša.
 Frjančič Marija iz Gradiša.
 Fratnik Marija iz Ipave.
 Gliha Joana iz Ipave.
 Jež Marija iz Gradiša.
 Kezura Reza iz Ipave.
 Kvas Marija iz Ipave.
 Lovrenčič Marija iz Vrhpolja, št. 110.
 Rodman Jozefa iz Ipave.
 Škrl Joana iz Vrhpolja.
 Škapin Marija iz Ipave.
 Štamcar Marija iz Ipave.
 Tomažič Ana iz Ipave.
 Tomažič Jozefa iz Ipave.
 Žgave Jozefa iz Vrhpolja.

Slabejše se jih je učilo: 33,
 vrstjenih ni bilo: 52,
 umrl je: 1.

Število vsih v 1. razredu: 138.

V Ipavi mesca avgusta 1867.

Luka Mitč,

vodja.